בעזהשי"ת

ולאמטויי לנא מטוב נהורך

מטוב נהורא

יו"ל ע"י איחוד חסידי שענדישוב | בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דברי תורה, מאמרים, פתגמים, גנוזות, וענינים, באור החסידות ממעיין רבוה"ק

טובים השניים מן האחד

פתחי לי שערי צדק אבוא בם אודה קה, בעמדינו בשערי פתחא דנהורא מלא פינו שירה כים ולשוננו רנה לקל גומר, כאשר אנו מוציאים לאור עולם גליון השני, כמעשהו בראשונה קנקן מלא ישן דברי תורה וחסידות מטוב רבותינו הקדושים אשר מפיהם אנו חיים וקימים. יהי ה' אלוקינו עמנו שנזכה להרבות פעלים לתורה וחסידות, ולעורר את לבבינו ולבב כל ישראל לעבוד את ה' בעבודה הישרה.

ידוע מספרי קודש דבכל שנה ושנה חוזר ושונה ההארות הגדולות אשר ראוי כל קהל עדת ישראל וכל ההשפעות שהיו במעמד הר סיני, וכמו שהאדם מקדש ומטהר עצמו לקבלת הרגל כן יזכה לעשותו ולקבל גודל קדושת האור הנשפע באותו עת, וכמו שכתב בספה"ק אור החכמה שבקריאת העשרת הדברות שכינה מדברת מתוך גרונו של הבעל קורא כבמעמד הר סיני, עכתדה"ק, ובוודאי הכל תלוי בההכנה דבכל שהאדם מקדש ומטהר עצמו בהכנה הראוי יש לו יותר שייכות לקבלת התורה.

בא וראה מה שהביא הגאון בעל מטה משה מאת בעל עקידת יצחק (שער ס"ז) וז"ל, פירש ב' טעמים למה לא זכרה תורה מתן תורה. אמר כי אין דרך ומבוא כלל להזהיר על שנקראת יום קבלת התורה, אחר שאם אין תורה ח"ו אין בכאן מצוה כלל, כמו שלא רצו למנות מציאות הש"י בכלל המצוות, שאם אין מצווה ח"ו אין מקום למצוות. ועוד פירש טעם אחר שלא רצה הקב"ה ליחד יום לקבלת התורה, אלא שבכל יום וים חייב אדם לראות כאילו היום קבלה, כמו שכתוב היום הזה באו מדבר סיני ואומר היום הזה מצוך ה' אלוקיך. ואולי יש לומר דהכוונה בשניהם אחת כי התורה הקדושה אינה לימוד גרידא ומתן תורה הוה יסוד לכל קיום התורה ולזה צריך היו נכונים לשלושת ימים, ובאם מכין האדם עצמו כראוי ניתן לקבל התורה בכל יום כידוע ממרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע, אשר יומא דהילולא חל ביום השבועות, על מה שאמרו ז"ל שבכל יום בת קול יוצאת מהר חורב, שכל אחד יכול להרגיש זאת וההרהורי תשובה שבלב האדם באים מאותו קול.

ולהבנת הענין נעתיק ממה שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דיבר בקדשו (נדפס בגליון פניני אור, פ' יתרו תשע"ב) וז"ל, והמפתח למול ערלת לבו האבן ולפתוח אטימת אזנו משמוע דבר ה', הוא היראה מהדר גאונו יתברך, כי מחמת גודל יראת ה' נתבטל כח היצר ממילא, וכדכתיב בכמה מצות ויראת מאלקיך, הפירוש הוא כי אם תירא מאלקיך אז ממילא יבוטל הנסיון והחמדה לילך אחרי יצרו הרע לעבור על רצון יוצרו ח"ו, וכו', ..ויציאת מצרים השפיע כח היראה בעולם, כי יציאת מצרים פתח ושער לכל מיני גאולות ברוחניות וגשמיות כמבואר בזרע קודש, והוא תחלה למקראי קודש, שורש השפעת היראה בעולם וזה השער לה' להתחיל להקרא קודש לה', וכח זה נשאר לעד, ולכן תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, כי בלי זה אי אפשר לצאת מכח הטומאה ולהכנס לקדושה להיות ירא את ה' בני ומלך, בקבלת עול מלכותו יתברך ליראה אותו כל הימים, ולכן שורש עשרת הדברות ויסוד האמונה הוא אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וממילא שייך לכם ליראה אותי כל הימים. עכת"ד.

בספר עטרת מנחם הביא מה שסיפר הרה"ק רבי יוסל"י מיארטשוב וטאמשוב זצ"ל שבעת אברכותו הי' דר בגאליציא, והי' מחסידי הרבי מלובלין זצ"ל, ופעם אחת על חג השבועות לא הי' יכול לסוע ללובלין ונסע לרימנוב. ובהיותו שמה בבוקר יום א' דחג השבועות קודם קריאת התורה נכנס הרה"ק רבי מנחם מענדל זי"ע לחדרו על זמן מועט, ובבואו בחזרה לבית מדרשו לקהל חסידיו, אמר להם : הכפי' שהי' לכם על קבלת התורה אז בכפיית ההר כגיגית אני נוטל אתכם מאחריות הלז, ויש לכם כעת הברירה מחדש, השיבו כולם: אנו רוצים בקבלת התורה גם עכשיו, ואמר הרב ר' יוסל"י הנ"ל שראו אז שכל החסידים שהיו שם, הי' אצלם פסקו זוהמתן כבמעמד הר סיני.

ומכאן הקריאה לאנ"ש חסידים ואנשי מעשה דורשים ומבקשים שיש בידיהם איזה ענינים סיפורים וכדומה מבית רבותינו הקדושים וכן מי שיש לו הערות או הארות יועילו בטובו למסור לנו שנוכל להרבות פעלים ולהיות כמעיין הנובע וכנהר שאינו פוסק להשקות צמאי חסידיך מן הנהר הגדול ולהשקות העדרים מן הבא"ר מים חיים, ויה"ר שבקרוב בימינו נזכה להתגלות כבוד מלכות שמים עלינו עת יבוא משיח צדקינו לגאלינו ומלכנו בראשינו אמן

בתוכני נהורא

נהורא קדישא.....ב
מרן רביה"ק מראפשיץ זי"ע

נהורא דמלכא.....ה
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פניני נהורא.....ח
פנינים יקרים לחג השבועות

לרגל הילולא קדישא
של מרן הגה"ק מהרא"ל זי"ע

בוצינא דנהורא.....י
מרן הגה"ק מהרא"ל זי"ע

גנזי נהורא.....י"ד
מכתב קודש

פלפולא דנהורא..י"ט
פלפולא חריפתא מאת העל
ההילולא מתוך ספרו הק'

נהורא קדישא

אמרי קודש מאת רביה"ק מראפשיץ זי"ע
מתוך ספרו הק' זרע קודש, וקצת ביאור בדבריו הקדושים

גודל קדושת תורתו הקדושה של מרן רביה"ק מראפשיץ אשר כתב בעצם ידו הקדושה בספרו הקדוש זרע קודש, ידועה היא ומפורסמת מן העת אשר יצאה על פני תבל להאיר לארץ ולדרים עלי', אבל מתוך גודל קדושתו ועמקותו הנפלאה היתה ידיעה ג"כ כאחד מן ספרי חסידות העמוקים ביותר - ואשר דבריו הקדושים קשה להבין מאוד.

ולך נאה ראה מה שכתב מלפני יותר ממאה שנים החסיד המפו' מו"ה אברהם ארים (המו"ל של זרע קודש) בהקדמתו וז"ל: הספר הקדוש הזה עמוק עמוק הוא, בכל ב' וג' תיבות יש כוונה נפלאה אחרת וצריך עיון רב לעמוד על סודו. ע"כ. והמורם מזה הוא אשר הקושי להבין את דברי קדשו אינו רק מחמת שמדבר מענינים עמוקים - גימטראות וכדו', רק עיקר הקושי הוא להבין מתוך דבריו הקדושים את הדרך אשר ילך בה האדם, כי לפעמים נראה כאילו הדברים לא נאמרו בשבילנו, ובאמת לפעמים אכן הדברים נכונים, כי מדבר בענינים גבוהים, ואי אפשר לתפוס הדברים כפשוטו לפני שהלומד יודע היטב באיזה מדריגה הוא עומד, ולאיזה מדריגה הדברים מכוונים, אבל באמת כמעט בכל הדברים ניתן ליאמר שיש איזה דברים אשר נוגע לכל אחד ואחד, וגם לא על הכלל כולו יצא כי יש איזה מאמרים אשר כמה ענינים מבוארים היטב ויוכל כל אחד להבינו לפי דרגו, מכל מקום למעשה יהי' קושי גדול להבין את דברי רבינו ולהוציא הדברים מכח אל הפועל בדרכי החיים, אף לאברכים ולבחורים אשר הם מלא חכמה ויראה וחסידות.

על כן אזרנו כגבור חיל בעזרת כמה עורכים חשובים המסתופפים בחצרות קדשינו, לבאר ולפענח הדברים ולהרחיב הדיבור על פי אשר שמענו מפ"ק של כ"ק מרן אדומו"ר שליט"א, לזכות את הרבים הצמאים לדברי קדשו, לפי קט שכלינו ובמיעוט הבנתינו, ויה"ר שלא יצא מתחת ידינו שום מכשול וטעות ונזכה להיות בין מזיכי הרבים.

זרע קודש מאמרי חג השבועות ד"ה מי יתן
ענין היראה ושצריך להקדימה לפני התורה והחכמה
- פתיחה למאמר זה -

בספרי קודש האריכו הרבה ושימו הדגשה מיוחדת על מצות יראת השם, החל מדברי חז"ל הקדושים בגמרא ובמדרש ובפרט בזוהר הקדוש, ועליהם דברי רבותינו הראשונים כמלאכים הן מה שכתבו בביאור מהות מצות היראה והדרך להגיע אלי', וכן במקומות רבים אשר א"א לפורטם, וכן בספרי מוסר הקדמונים לגדולי ישראל בכל הדורות. ובפרט מעת התגלות האור של הבעל שם הק' ודרך החסידות אשר גילה, נכתב הרבה בספרי הצדיקים תלמידי הבעש"ט דרכים ועצות שונות האיך להגיע לדרך הנכונה לעבוד את ה' מתוך יראה אמיתי באמת ובלב שלם.

גם הודגש מאוד בספרי חסידות הענין של קדימת יראת ה' באמת לכל שאר מצוות התורה, ובפרט ללימוד התורה הקדושה, וחכמת התורה, [ועל אף שצריך להבהיר שחלילה אין זה חידוש של דרך החסידות כמו שכמה טעו בזה, כי בדברי חז"ל מפורש כן הרבה פעמים, וכן בספרי כל גדולי הדורות], אך זה הענין דק מאוד כי האיך נוכל לומר שלא ילמוד כלום או שלא יעשה מצוות ח"ו כי אין לו יראת ה' כראוי עדיין ?.

ובכן מבאר כאן מרן רבינו הקדוש בעל זרע קודש את הדרך הנכונה בזה, מה להקדים ומה לאחר עפ"י דברי חז"ל הקדושים, ובתוך זה מבאר ג"כ לפי דרכו הקדוש את מהות היראה, וכמה דרגות אשר יש בזה, והדרך הנכונה אשר ילך האדם במדרגה אחר מדרגה, עד שיגיע לזה.

מי יתן והי' לבבם זה להם ליראה אותי ולשמור מצותי (דברים ה, כו). אמרו ז"ל (אבות פ"ג יז) אם אין חכמה אין יראה ואם אין יראה אין חכמה, ואז"ל (שם מ' ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת כו'.

כי יש ב' ענינים, יש שע"י חכמתו שמבין

מי יתן וכו'. פסוק זה הוא מה שאמר הקב"ה למשה רבינו בעת מעמד הנבחר של מתן תורה אחר שדיבר ה' עמנו פנים בפנים את עשרת הדברים, ובעת אשר דיבר משה לישראל לפני מותו סיפר להם את אשר אמר לו הקב"ה בעת ההוא. וזה ה' אחר שכבר היו ישראל במדבר ארבעים שנה, ומזהיר להם את הדרך ילכו בם

גדולתו ית"ש מבין שצריך לירא מאתו ית"ש, והחכמה מביא אותו לידי יראה, וזהו בחינת ים החכמה, ים התלמוד, שמי שעוסק בחכמה שהוא אות יו"ד, צריך לעשות לעצמו גדרים וסייגים לשמירת התורה, וע"י הגדרים שעושה שימעט באכילה ושתי' ושינה יתירה ושחוק ותענוג ושיחה יתירה, אז תחול עליו היראה.

וכן הוא הדרך ליראתו ית"ש, לא לילך בגדולות, שמקודם שעושה לעצמו גדרים כנ"ל יבקש היראה, ויאמר כשאבוא ליראה השלימה אח"כ אעשה לעצמי גדרים ושמירה, כי אז א"א לו לבוא ליראה בלי הגדר הנ"ל מקודם.

והאות מ"ם מרמז על הגדרים הנ"ל ביראה, שהיא סתומה מכל צדדים, כמי שעושה לעצמו גדר סביב שלא יצא מגדרו. וגם ע"ד שכתבנו במקום אחר שהמ"ם מרמזת על סתימת פה, כי כשמדבר אות מ"ם [סותם] פיו במ"ם השני', ולכן פ' בגימטריא ב' ממי"ן,

---

כל הימים. ובכן מפרש רבינו הק' בעל זרע קודש את הפסוק הזה כהוראה כללית על תכלית העבודה של איש הישראלי להגיע ליראת ה' שיהי' עומדת כל הימים. ומבאר את סדר דרך העבודה להגיע ליראת ה' כראוי - המרומז בפסוק זה.

אמרו ז"ל וכו'. מאמרי חז"ל אלו משתמשים כיסוד בכמה ספרי קודש לסדר דרך העבודה ביראת ה', ובמפרשים נאמר כמה פירושים לבאר דברי המשנה, ועפ"י דברי רבינו מתישב המשנה באופן נפלא, עי' בהביאור לקמן ד"ה ומהם בא לחכמה.

כי יש ב' ענינים. ב' ענייני יראה האלו הם ב' דרגות זו למעלה מזו, והוא כדוגמת הסולם אשר אי אפשר להגיע למדריגות הגבוהות בסולם לפני שהניח את רגליו על הדרגות הנמוכות ועלה עליהם. ומיהו יש דרגא של יראה אשר הוא למטה מזו והוא ההתחלה וראשית של יראת ה' שיש לאיש ישראל, ומבואר בזרע קודש פ' בשלח וז"ל צריך האדם להתחיל בעבודתו ית"ש על דרך זה ולבוא ליראה מאתו ית"ש על דרך זה מקבלת אבותיו שמסרו לו שיש אלוקי שמעניש לעובר על מצוותיו ונותן שכר למקיימין ועל ידי זה יבוא ליראה ע"כ.

יש שע"י חכמתו שמבין גדולתו וכו'. דהיינו שהוא בעצמו משיג בחכמתו גדולת ה', וזהו ראשית העבודה כמבואר בזרע קודש פ' בשלח הנ"ל דמתחלה יש לאדם יראה מקבלת אבותיו, וכתב שם הלאה וז"ל ואחר כך ילך ממדריגה למדריגה עד שבעצמו ישכיל ויבין אמיתות מציאותו ית"ש מצד פעולותיו הנגלים שנראה בהם רב גדולתו ית"ש, ע"כ.

וזהו בחינת 'ים' החכמה - 'ים' התלמוד. ים החכמה הייינו הכרת גדולתו וכנ"ל, וים התלמיד הוא שאר כל לימוד וכדו'.

בחכמה שהוא אות יו"ד. נקודת היו"ד מורה על החכמה הלעיונה (ז"ק ריש בשלח) כי יו"ד הוא נקודה וכל אות שתרצה לעשות אי אפשר בלי שתעשה נקודה מקודם, א"כ היו"ד האו הראשית, וחכמה עליונה נקראת ראשית, ראשית חכמה (ז"ק פ' וישלח ד"ה לא יעקב).

שמי שעוסק וכו' צריך לעשות וכו'. וענין היראה הזה אשר על זה אמרו חז"ל אם אין חכמה אין יראה, והוא היראה הבא מן החכמה, וענין יראה הזה הוא דהרי כבר השיג בחכמתו אמיתות מציאותו ית"ש ושצריך לירא מאתו ית"ש, אבל למעשה אין מרגיש בלבו פחד מהשי"ת באמת, ובאמת זהו הדרגא של יראה שהוא עומד בה שאף שאין לבו מפחד מ"מ כיון שיש לו הבנה שכן צריך להיות שצריכים ליראה מהשי"ת ושצריך לקיים מצוות ה', וכן שצריך לעבדו לפי מה שמשיג בחכמתו ובלימודו, ולעשות גדרים וסייגים וכדו', זהו הדרגא הראשונה של יראה, וע"ז אמרו אם אין חכמה אין יראה.

וע"י הגדרים שעושה וכו' אז תחול עליו היראה. כי היראה השלימה אינה באה אלא ע"י שיעשה דברים טובים בפועל, וע"י זה נמשך עליו היראה הטהורה העומדת לעד, וביאור הענין הוא כעין מה ששמענו מפ"ק של כ"ק מרן אדומו"ר שליט"א שהתבטא פעם בזה"ל : יעדעס מאל מ'האלט זיך צוריק פון טוהן און עבירה באקומט מען מעהר יראת ה' עכל"ק, ומלפני כמה שבועות הרחיב כ"ק רבינו שליט"א הדיבור בזה באמצע שיעור בספה"ק תומר דבורה

וכן הוא הדרך וכו'. דלפעמים האדם מבקש ומצפה להרגיש בתוכו יראה גדולו מהשי"ת, ויכול לעשות כמה תחבולות בכדי שירגיש בעצמו אשר הוא ירא את ה' באמת בכל לבו ונפשו, ומתוך כך יכול הוא להזניח את עיקר העבודה לעשות גדרים וסייגים במצוות ה', ולתקן את מדותיו ותכונת נפשו וכדו', אשר באמת זהו עיקר העבודה אשר ע"י שיעבוד את ה' בדברים פשוטים דוקא עי"ז יומשך על נפשו יראה אמיתי.

כי ענין יראה אמיתי מבואר בזרע קודש פ' עקב ליקוטים וזל"ק יראה ופחד אי אפשר כי אם כשהלב מתפחד, ע"כ. ומובן שא"א לרמות את עצמו בענין זה, כי כל אחד מרגיש מתי לבו מפחד באמת, ובכן צריך

רומז לפה, שפותח פיו במ"ם פתוחה וסותם בסתימה. וזהו אותיות יו"ד מ"ם, כנ"ל 'ים' החכמה והתלמוד, שתיכף שרואה שיש לו חכמה יו"ד, צריך לעשות לעצמו גדרים כנ"ל ביראה, שאם לא כן יהי' חכמתו לרע ח"ו, ויוסף דעת יוסיף מכאוב (קהלת א, יח).

והנה אף שעושה כנ"ל, עכ"ז עדיין אין זו בחינה המעולה והנבחרה, כיון שלא הי' יראתו קודמת, רק הנבחרה הוא בחינה ב', שע"י היראה הקודמת יזכה אח"כ לחכמה, ע"י שעושה לעצמו גדרים הנ"ל, והם ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם (עי' אבות פ"ו), ומהם בא לחכמה, ואז חכמתו מתקיימת כיון שיראתו קודמת לחכמתו.

והנה ישראל שיצאו ממצרים עדיין לא היו ביראה ה' טהורה העומדת לעד, כמ"ש ואת ערום וערי' (יחזקאל טז, ז), ובחסדו נתן להם התורה וחכמה, והיו בחינת יו"ד קודם המ"ם. ואמר 'מי יתן', עולם התשובה הנקרא 'מי' כידוע, ומשם יושפע עליהם יראה גדולה, שיהיו בבחינת 'מי', מ"ם קודם ליו"ד כנ"ל, שהוא הבחינה הנבחרה. וז"ש והי' לבבם זה להם ליראה אותי ולשמור מצותי כל הימים, שחכמתם תהי' מתקיימת כנ"ל.

לילך בדרך הנכונה אשר יביא אותו לידי זה.

כי אז אי אפשר וכו'. ביאור ענין זה למה אי אפשר לבוא לידי יראה כזו בלי גדרים מבואר בכמה מקומות בזרע קודש, ע' בפ' קדושים ד"ה לא תקיפו שהעוונת מבדילין, וכן ע' בפ' עקב בד"ה כי אם ליראה אשר לפי ערך אלקות שבך כן תהי' יראתך, והכוונה מובן היטב דכפי אשר יגלה האדם את האלות שבו והיינו ע"י עשיית דברים בפועל, .

והנה אף שעושה כנ"ל. דהיינו מי שיש לו חכמה ומבין גדולת הבורא ית"ש, ועשה גדרים וסייגים, וכן התנהג עצמו בכל הענינים ביראת ה', ומתוך כך כבר הגיע למדריגה זו שנעשה מזוכך מכח הגדרים וסייגים שלו, ונמצא שעכשיו יש לו כבר יראה טהורה כראוי. מ"מ החכמה שלו אינו מתקיימת כיון שחכמתו לא בא לו מתוך יראת ה' הקודמת לחכמתו, ולא קנה חכמתו אחר שעשה הגדרים וסייגים אשר הם ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, וקניית התורה הוא דוקא באופן זה, אבל בלא הגדרים הנ"ל עדיין לא זכה לקנין תורה שיהי' חכמתו מתקיימת.

ומהם בא לחכמה. דהיינו שבדרך ממילא וכו'. בזרע קודש מאמרים לחנוכה ליל ב' ד"ה הנה ענין הנס בשמן בימי החשמונאים שהיוונים גזרו שלא לעשות המצות, הגם שעם כל זה היו ישראל יכולין לעבדו ית"ש באמונה בלבותם ושאר מצוות המסורים ללב, עם כל זה מסרו ישראל נפשם, על שמנעו מאתם עשיות המצות באברים הנגלים, כי זה עיקר העבדות בעולם העשי', להמשיך ית"ש בעשיות גשמיות בהמצוות, אף על פי שאין לו חכמה כל כך, השי"ת ישלח ברכתו ויתרבה חכמתו כשהוא יעשה את שלו בעשיות המצוות.

ועפ"י דברי קדשו מפורש דברי המשנה היטב, אם אין חכמה אין יראה - אם אין יראה אין חכמה, דהיינו שהמשנה מורה לנו את סדר הדרגות בזה אחר זה, ומתחיל בחכמה דהיינו שמבין גדולתו יתב' וכנ"ל, ומתוך כך יש לו הבנה שצריך לירא מהבורא ית"ש, וזהו המדריגה הראשונה ביראה, וכל הגדרים וסייגים שהאדם עושה בשביל החכמה והתלמוד כל זה הוא בבחי' יראה זו, ומתוך החכמה האדם מקדש ומזכך את עצמו, וזהו "אם אין חכמה אין יראה" הפשוטה לעשות את מה שמוטל עליו, ואח"כ ע"י שנעשה גוף האדם מזוכך חל עליו יראה אמיתית מאליו, ועל היראה הזה אמרו "אם אין יראה אין חכמה", כי החכמה הבא אחר היראה הזה על בחי' יראה זו אמרו כל שיראתו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת.

והנה ישראל שיצאו ממצרים וכו'. כבר נזכר לעיל דברי הזרע קודש בפ' בשלח אשר עד קריעת ים סוף היו ישראל במדריגה הפשוטה של יראה, ולפי הסדר המבואר לעיל לא שייך לקנות חכמה המתקיימת לעד בלי שיקדים יראה קודם החכמה, וכו',

ובחסדו נתן להם וכו'. והיות שלא הי' להם עדיין בחי' יראתו קודמת לחכמתו, לכן נתן להם הקב"ה את החכמה על דרך חסד ומתנה, ועי' מענין זה בספה"ק ליקוטי תורה להרה"ק בעל התניא זי"ע.

והיו בבחינת כו'. דהיינו שהי' להם בחי' חכמה המרומז באות יו"ד קודם היראה המרומז באות מ"ם.

ואמר מי יתן וכו'. עולם התשובה נקרא מי [והטעם מבואר בזרע קודש בשם ספרים, מפני שמלאכים שואלים על הבעל תשובה שלא הי' מקודם עולה לעולמות עליונים על ידי עוונות שהיו מבדילין, ועתה על ידי תשובה עולה, ושואלין עליו המלאכים מי הוא זה].

וזה שכתוב וכו'. שאם יהי' להם היראה לפני החכמה על דרך שאמר להם 'מי' יתן, אז תהי' החכמה שלהם מתקיימת, וכמו שאמרו חז"ל במשנה כל שיראתו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת.

נהורא דמלכא

דברי קודש ליקוטים ופנינים
מאת כ"ק מרן אדומו"ר שליט"א*

רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת (כתובות דף יז).

י"ל הענין בדרך רמז, דהנה האדם יש לו ב' רגלים, והנה כשהאדם מרקד ברגליו צריך כח גדול לזה, ולפעמים אין לו כח בהרגלים, ויש כח רוחני בבחינת למעלה מן הטבע, והקב"ה משפיע מאורו הכח הרוחני למעלה מן הטבע שיוכל האדם להחזיק מעמד, רג"ל בגימ' אור ה', וכח הרוחני הזה זהו בחי' הרגל הג', וזהו מרקד אתלת, שהי' מרקד על ב' רגליו ע"י הכח למעלה מן הטבע שנתן לו השי"ת אשר הכח הזה הוא בחי' רגל ג', וכח רגל הזה הוא בהעלם ומחזיק ב' רגליו.

ובזה יש לומר דהנה יש שלש רגלים, פסח שבועות וסוכות, חג הפסח וסוכות יש להם זמן קבוע בחודש אבל שבועות אין לו זמן קבוע בחודש, ולא נזכר בתורה כלל זמן מתן תורתינו, רק אמרה תורה שנספור חמשים יום מיום שני של יו"ט פסח וביום החמשים הוא חג השבועות, וי"ל הענין בזה כי יו"ט פסח וסוכות הם בחי' ב' רגלים, ונמצא כי שבועות הוא הרגל הג', הוא הכח עליון המשפיע על כולם, כח התורה אשר הוא למעלה מן הטבע, ולכן הוא בבחי' הסתר.

מתוך דברי קודש אצל סעודת שבע ברכות לבן כ"ק רבינו שליט"א יום א' פ' משפטים תשע"ג

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה וגו',

ופליגי בה במס' זבחים דף קט"ז, מה שמועה שמע ובא ונתגייר, ר' יהושע אומר מלחמת עמלק שמע שהרי כתוב בצדו ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב, ר' אליעזר המודעי אומר מתן תורה שמע ובא, שכשנתנה תורה לישראל הי' קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכו', ר"א אומר קריעת ים סוף שמע ובא כו' עיי"ש.

והנה ברש"י הקדוש לא הובא שיטתו של רבי אליעזר המודעי, ויש לבאר לפי דרכו למה נתעורר יתרו דייקא על ידי מתן תורתינו הקדושה לבא להתגייר.

ונקדים מה שנצטווינו בהדיבור לא יהי' לך אלהים אחרים על פני וגו', עי' פירוש רש"י ז"ל, ויש לומר דהנה בהקדמת ספרו הקדוש של כ"ק מרן מהרא"ל משענדישוב זי"ע, ביאר על פי מה דאי' בספה"ק של הרה"ק בעל נועם מגדים (פ' במדבר) דהטעם שאנחנו נקראים בנים למקום, והאומות עבדים, הוא משום שאנחנו עם ה' מאמינים באחדותו האמיתי והוזהרנו על השיתוף, כאמרם ז"ל כל המשתף שם שמים ודבר אחר כו' שנאמר בלתי לה' לבדו, ולא כן העמים אף שנצטוו על עבודה זרה והיא אחת מז' מצות דבני נח, אבל על השיתוף לא הוזהרו, כמבואר בתוס' סנהדרין

* דברי קודש האלו נעתקו מרשימות שנכתבו אז מפי השמיעה ותודה רבה לאלו שהמציאו אותם לידינו ותשוח"ח להם

דף ס"ג וברמ"א או"ח סי' קנ"ו בהג"ה.

והנה הפרש והבדל יש בין אב לאדון, כי אב בודאי הוא יחידי בלבדו ולא יצוייר שני אבות לאחד, אבל אדון יש עבד שיש לו שני אדונים וכהנה, ועובד לכולן, ולזה אנחנו המאמינים באחדות האמיתי, יתואר אלינו בוראינו בשם אב היחידי, ולזה אנחנו נקראים בנים, ולא כן העמים שעובדים בשיתוף, לא יכון בהם שם אב, לה', רק אדון, ולזה נקראו עבדים עיין שם ובפ' וישב ובפ' האזינו.

וכתב שם מרן מהרא"ל דבזה מבואר דברי ר' אליעזר המודעי דמתן תורה שמע יתרו ובא, דאיתא בילקוט ראובני, דמתחלה הי' יתרו סבור שהן תרי אלקות, ולכן אחר כך כשנתגייר אמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלקים עיי"ש, וזה מה שמועה שמע ובא ונתגייר, הלא יתרו הי' סבור מקודם דיש ח"ו שני רשויות, מתן תורה שמע, דמזה נתוודע לו שה' אחד ושמו אחד ואין עוד מלבדו, עיי"ש שהאריך בזה בכמה אופנים ודפח"ח.

והנה יש לומר ולבאר על פי הקדמה יסודיית בענין מצות אחדות ה' שנתבאר בארוכה בספר דרך מצותיך להרה"ק בעל צמח צדק מלובאוויטש זי"ע, ובמה שביאר שם בארוכה עומק יסוד הבעש"ט הקדוש בענין הנורא הלזה, ובאמת יסודות סודו נמצא ומבואר הרבה בספרי תלמידי בעש"ט הקדוש, ובפרט בספה"ק של בעל התולדות ובספרי דביה מר מרנא ורבנא רביה"ק בעל זרע קודש זי"ע, אך בספר דרך מצותיך הם מסודרים על פי הענין, והנה תמצית דבריהם הקדושים הוא, כי כל הבריאה הכל אחדות הבורא ואין דבר בלתו, וכמבואר בזרע קודש לפרש הוי' הוא האלקים, פירוש שבכל ההויות יש אלקות עיי"ש, וכל הענין הלזה מיוסד בקרא את השמים ואת הארץ אני מלא, כפשוטו, וממילא בכל הענינים שיש בעולם אין דבר בלתו, וממילא כשנתעורר מדת הדין והיראה בעולם הכל נשפע מיראתו, וכמבואר היטב בספר הקדוש צפנת פענח לבעל התולדות זי"ע, ואין שום יראה זולת יראת ה', ולזה אמר משה רבינו אל תיראו, פירוש אל תיראו יראה גשמיות, אך כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים ולבעבור תהי' יראתו פירוש יראה זו שאתם מיראים יהי' יראת ה' על פניכם והבן כי קצרתי במקום שאמרו להאריך, והדברים עתיקים וצריכין לימוד הרבה לדעת את ה' אלקי אביך ולעבדו וליראה אותו כל הימים.

ובזה יש לפרש ולרמז בכתוב הנ"ל לבעבור תהי' יראתו על פניכם דייקא, דהנה אמרו ז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד רא"ש, ופירש הבעש"ט הקדוש, כובד שברא"ש הוא בחינת השכינה, שצריכין להתפלל על צער השכינה אלו תמצית דבריו הקדושים והדברים עמוקים, ויש לקשר הענין על פי הנ"ל דהנה אותיות הפנימיות של השם ישרא"ל הם אותיות רא"ש, וזה מורה על כח פנימיותם של כלל ישראל, שמלכם בראשם, וכמו שפירשו הצדיקים אלו תפלין שברא"ש ולא אמרו ז"ל תפלין שעל הראש, כי החלק אלקי ממעל הנשמה שנפח היוצר ובורא ברוך הוא ומאן דנפח מתוכיה נפח, הוא בחינת הנשמה שבמוח שברא"ש, וממילא בחינת כובד רא"ש פירוש השכינה ששוכן בתוך כל אחד מישראל שעושה משכן לכבודו יתברך בלבו, על ידי שהמח שליט על הלב, וכח הנשמה משפיע על הרוח והנפש שלו, לעשות בתוכו מקום להשראת שכינתו יתברך בבחינת ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכו וכמו שפירשו ז"ל בתוך כל אחד ואחד.

והענין הוא שאמרו שצריך לעמוד להתפלל מתוך יראה, ובחינת יראתו דייקא, ולא יראה גשמיות, רק יראת ה' בגלל דאיהי רב ושליט, והיראה החיצוניות הוא בחינת פירוד מאחדותו כביכול, כי מפריד כאילו שייך יראה נפרדת מדבר שאינו ממנו יתברך חלילה, וכעין הבחינה הנודעת מהחסיד בעל חובת הלבבות, שהביא מחסיד אחד שאמר שבוש לירא מדבר אחר חוץ מהבורא, מבושה מחמת יראת הבורא, ועל דרך הבעש"ט הנ"ל זה עוד עמוק יותר, כי הוא הוא אותו היראה רק אמרו

ז"ל הוי ערום ביראה ופי' הבעש"ט, בלי לבושי הגשמיים של היראה, כי הכל אחד, וכדכתיב מה ה' אלקיך שואל מעמ"ך כי אם ליראה את ה' אלקיך וביאר בספרי בעל התולדות, בשם הבעש"ט הקדוש, דהיראה שיש עמ"ך אל תראו יראה חיצוניית זה, רק כי אם ליראה יש לך מדת היראה, תירא את ה' אלקיך, כי ממילא יש לך היראה עמ"ך, ואתה חושב שזה דבר נפרד, אבל אינו כן וצריכין ליקח יראה זו ולהכניסו באחדותו ויראתו יתברך והבן, וזה בחינת אחדותו ית', וישראל מצווים על האחדות, וזה מה שאמר משה רבינו כאן כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים, כי זה הנסיון, לבעבור תהי' יראתו דייקא על פניכ"ם פנימיות שלכם, שורש חלק אלקי שבקרבכם, ופנימיות שם שלכם בחינת רא"ש כובד שברא"ש כנ"ל.

וזה מה דכתיב לא יהי' לך אלהים אחרים על פני, כי אמרו ז"ל אם מחליף ח"ו ד' ברי"ש אז מחריב העולם, אח"ד באח"ר ר"ל, ופשוט הוא כי אם לא בריתי בחינת האחדות בחינת ברית, אז חוקות שמים וארץ לא שמתי, וזה על פני לא יהי' ח"ו בחינת הפירוד, כי אחר מורה שיש דבר אחר חוץ ממנו, וזה הפירוד מאחדותו יתברך כי הכל אחד, ובחינת פנימיות שם ה' הוא אותיות ה"ו, ומרומז בקרא בכל דרכיך דעהו, ופירוש הבעש"ט הקדוש דע ה"ו, דע שהו"א יתברך שם, לראות בכל דבר אחדותו יתברך, ובזה יש לפרש בכל דרכיך, על דרך הכתוב וסרתם מן הדר"ך, כמו שפירש בספר לב ארי' (הקדמון), כי בשלש אלה מביא חורבן לעולם ד' ר' ך' אם מחליף אותם כמאמרם ז"ל עיי"ש.

גם יש לומר על פי הנ"ל כי הנה אי' בכתבי האריז"ל דכוונת חודש אלול הוא בהקרא הנותן בים דר"ך, והנה איתא בזרע קודש דאותיות י"ם מורה שהחכמה קודמת להיראה כי היו"ד בחינת חכמה כנודע, והמ"ם סתומה מורה לגדרים וסייגים סגור מסביב בחינת יראה, ואם הצירוף מ"י, אז מרמז שהיראה קודמת וכל שיראתו קודמת לחכמתו אמרו ז"ל שחכמתו מתקיימת, ובזה פירש הכתוב מ"י יתן והי' לבבם זה ליראה אותי כל הימים עיי"ש, ובזה יש לפרש דהנה הנותן בי"ם דר"ך, דר"ך גימט' יחוד אהי' הוי' אדנ"י, ויחוד הוי' אלקים, שהם עיקרי היחודים כנודע, ואם ח"ו מקלקל היחוד ואינו רואה שהוי' הוא האלקים, ובעבודתו אינו מאמין באמת שהוי' ית' הוא אדון עולם ואינו מיחד הכל לה', אז פוגם באחדותו ית' ר"ל, וזה הנותן בי"ם פירוש שחכמתו קודמת, ועכ"ז נותן הקב"ה דרך לעבדו ויכול להגיע ליחדו יתברך אם יראה שמלא כל הארץ כבודו והכל אחדותו יתברך אז ממילא יבא ליראה את ה' כנ"ל וממילא יתגבר עליו היראה וממילא מכאן ולהבא יהי' יראתו קודמת לחכמתו ודו"ק.

וזה וישמע יתרו מה שמועה שמע ובא מתן תורה שמע כדברי רבי אליעזר המודעי, כי אז נתיחד כל הבריאה כמבואר בזרע קודש, ונתגלה בחוש לעין כל כי ה' אחד ושמו אחד, וממילא בא לחסות בצלו יתברך שמו ויתעלה, ואיך זכה להשיג את זה, על ידי שהי' חותן משה הבין שגם בהיותו כהן מדין ה' אלקים שם, ואינו יכול להיפרד מאתו, ורק לא שמע עד היום כי אטום אזנו משמוע דבר ה' הנשמע בעולם, ועל ידי יציאת מצרים נזדכך הבריאה שהי' יכול לשמוע כי שם ה' נקרא על ישראל, ובא לזכך עיניו, כי הבין שאם שייך שגם בתוך טומאתו מוכרח שיש נצוץ קדוש המחי', אז מוכרח ששייך לראות איך שמלכותו בכל משלה ואף בתוך השפלים לגמרי, ולזה אמר לו משה והיית לנו לעינים כי אתה נוכחת לדעת לראות כח ה' ואחדותו יתב' ה' אלקינו ה' אחד.

מתוך גליון ליקוטי דברי קודש
פ' יתרו תשע"ב לפ"ק

פניני נהורא

פנינים יקרים ועניני חג השבועות
מלוקט מספרי חסידות ומרבותינו הקדושים

והייתם לי וגו'. הכוונה בזה היא כי כשם שהסגולה הוא דבר שאינו כפי הטב, כי הלא תמצא כי יש עשב שטבעו קר וסגולתו לרפאות חולי הקרירות, וכן יש עשב חם וכו', וזה אינו כפי הטבע אלא דבר סגולה, וכמו כן מבטיחם ה' שיהיו סגולה גם שלא כפי המשוער, ויש הרבה ענפים בהבטחה זו, ראשונה על דרך אומרם ז"ל חשב אדם מישרל לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה נותנים לו שכר כאלו עשאה, ולא כן בעבירה, ובאומות אינו כן אלא להיפך, ואין זה מהנשער כפי השכל, ממה נפשך אם המחשבה תעשה דבר, אם כן תעשה בחושב רע, ואם לא תעשה אלא בבחינת הטוב, ולא בבחינת הרע, אם כן באומות למה בהיפך, עוד תמצא [עובד כוכבים] (כותי) שעוסק בתורה או ששבת חייב מיתה, ואפילו שאר מצות אין לו לעשות, ולמה, אם הפעולה מצד עצמה פעולה טובה, כל העושה הרי זה עושה דבר טוב, לזה אמר הכתוב והייתם לי סגולה מכל העמים, כי אין פעולה טובה יוצאה אלא מידכם, שאין סגולת התורה והמצות אלא מכם, ואומרו כי לי כל הארץ, פירוש כי יאמר האומר כי הבטחה זו שיהיו סגולה לא תוצדק אלא כשיהיו האומות חפצים ללמוד ולעשות וגו', בזה יוצדק לומר שעשנו סגולה, כבל רואני כי אדרבא מאנו העכו"ם לקבל תורה ומצות כשדבר ה' לפארן ושעיר, ומעתה במה יוכר טוביות הבטחת המעלה, לזה אמר כי לי כל הארץ, כאן הודיע ה' כי אין לך אומה ואומה שאין בה מכירי אלקותו יתברך, וכן הוא אומר מוקטר מוגש לשמי וגו', הרי כי כל הגוים לו יכרעו, ואף על פי כן לא יטלו שכר על הדבר ולא יעשה מעשיהם רושם, וזו היא סגולתם של ישראל.

אור החיים הק' פ' יתרו

א"י בחודש הראשון לצאת בני ישראל כו'. רמז כשאדם פונה עצמו מהבלי זמן, והוא יוצא מבין הקליפות תיכף בא למדריגה גדולה ונקרא צדיק גמור, על דרך שאמרו במקום שבעלי תשובה עומדין כו'. וזה רמז לנו הפסוק שתיכף לצאת בני ישראל מארץ מצרים המה הקליפות, ביום הזה באו מדבר סיני, מדבר רמז להתבודדות גדול, שהצדיק מתבודד בעצמו ומדבק את עצמו בו יתברך, סיני גם כן רמז להקדושה כדרך שאמרו חז"ל למה נקרא שמו סיני על שם שנעשו ניסים לישראל וירדה שנאה לאומות העולם.

נועם אלימלך, פ' יתרו

או יאמר לא יהי' כו'. על פי דברי הרמ"א ז"ל ולא יתבייש מפני בני אדם וכו', והנה יש לעיין בזה דכאשר נתקשה ז"ל בלאו דלא תחמוד כן יקשה כאן, דהדבר אינו בידו שרוצה שלא להתבייש והבושה מאליו תבא לו, אך התירוץ והיישוב אשר שמענו שם משם הרב הקדוש המגי"ד מוהרי"מ ז"ל דלא תחמוד הוא הבטחה, אחר שתקיים ותזהר בתשעה דברות הקדושים האמורים אזי וודאי לא תחמוד, עד כאן דברי בוצינא קדישא הרב מוהרי"מ ז"ל זכותו יגן עלינו.

כן נאמר ג"כ דדברי רבינו הרמ"א נמשכים אדלעיל שויתי ה' לנגדי כו', ועל זה אמר אם יקיים הדבר הזה להיות תמונת ה' לנוכח פניו כל עת ודאי מובטח שלא יתבייש, כי איך יתבייש מפני רמה ותולעה מבלתי עבוד ה' אשר לנגדו הוא, כמו שאמרו ז"ל בחסיד אחד שאמר על יראת הזולת כי בוש יבוש לירא והבן.

וזה כונת הכתוב כי המתבייש מאדם הרי זה כעין מרות ואדנות של אותו אדם עליו, כי אם הי' חושבו כאין לא הי' בוש מלפניו, וזהו לא יהי' לך אלקים אחרים, מובטח אתה שלא יהי' לך מרות אחר לבוש לפניו בעבודתי, על פני בחושבתך תמיד שאתה על פני, ובשביל פני לא תבוש כלל מאדם כאמור.

נועם מגדים

אמר ר' יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמדה גנוזה שגנוזה לך תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה אנוש כי תזכרנו וגו', אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה כו', אמר לפניו, רבש"ע תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך וגו', אמר להן למצרים ירדתם כו', שוב מה כתיב בה, זכור את יום השבת לקדשו, כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכים שבות (שבת פח:) עיי"ש כל מאמר הגמרא.

ובשמות רבה פ' כ"ח איתא, דבאותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה הקב"ה קלסטירין של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה, אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, אמר הקב"ה למשה, לא נתנה לך תורה אלא בזכות אברהם כו' עיי"ש.

הנה מדברי המדרש הזה מבואר, שלא חששו המלאכים בטענת משה רבינו ע"ה אשר טען כלום למצרים ירדתם ושאר הטענות, עד שהקב"ה צר קלסתר פניו של משה דומה לאברהם, ולכאורה טעמא בעי, כי בהשקפה ראשונה טענות צודקות המה.

ובספר אפיקי יהודא הרחיב הדיבור בזה, ותוכן דבריו הנצרך לענינינו, כי התורה לפי המבואר במס' אבות מתחלקת לשלשה ענינים מחולקים, תורה, ועבודה, וגמילות חסדים, והכוונה כי תורה הונח לרמוז על חלק המצות אשר נגמרים ונשלמים בשכל לבד בלא שום סיוע מהגוף, כמו יחוד האל יתברך ואהבה אותו, ואמונת העקרים כולם, וכמו שכתבו החוקרים הקדמונים, וגמילות חסדים הוא שם כולל סוג המצות אשר

יוגמר קיומם על ידי הגוף לבד זולת העיון, כמו הצדקה, שפשטיות המצות כפי שטחיותם הוא להשביע נפש נענה, אולם עבודה רומז על חלק המצות אשר יהיו תואמים מלמטה ומלמעלה, כי יש בה ענין מעשה בפעולות האיברים, ויש בהם גם ענין שכלי אשר המעשה רומזת עליו, כמו מצות שבת, יש בו ענין מעשה, ורומז על כי ששת ימים עשה ד' וגו' וביום השביעי שבת וינפש, וזהו ענין השכלי, כי מורה על יכלתו ית' בחידוש העולם.

והנה לכאורה צריך להבין, ההכרח המביא לשתף עם השכל העיוני המעשה אשר יעשה האדם וחי בהם, הוא חלק העבודה, ולמה לא הי' העיון השכלי לבד די סיפוק במצותיו ית', לזכור ביום השבת כי ששת ימים עשה ד' וגו', וכן במצות סוכה למה לא הי' די שיצוה השי"ת את עמו ישראל אך בחמשה עשר לחודש השביעי תזכרו כי בסוכות הושבתי, וכדומה בכל המצות מחלק העבודה.

אמנם כבר ביארו הקדמונים, כי אחר שהשכל אשר באדם גר בארץ נכרי', הוא פורה ידרוך לבדו, ומאיברי הגוף וכוחותיו אין איש אתו, קרוב הדבר שיתבטל השכל ביניהם, לזה החכים השי"ת לצוות גם על איברי הגוף, שיסייעו לשכל במעשהו הרומז על הנרמז, וילכו שניהם יחדיו לעשות רצון קונם.

ומעתה דעת לנבון נקל, דבשני חלקי התורה והם תורה ועבודה, אין כלל טענה על המלאכים, ואדרבה אלו המצות אשר מחלק התורה שהוא העיון לבדו, בודאי שהם יותר ראוים ומוכנים לזה מפאת שהמה שכלים נבדלים, ואף גם אלה המצות אשר מחלק העבודה, עיקר הוא הכוונות הפנימיות, והפעולה אינה זולת הכנה לעורר הכוונה לבל יחלוש השכל בהגוף, אבל במלאכי מעלה שהמה מופשטים מהחמריות, להם נוח יותר לכוין הנרמז במצות ד', אף שלא ימצא להם מעשה אשר יעשו, ואם כן אין כאן קושיא על המלאכים, כלום למצרים ירדתם, כלום מלאכה יש ביניכם, כי עיקר ירידת ישראל למצרים וגאולתם משם, עיקר הוא הנרמז בזה, להראות כחו ויכלתו בשדוד המערכות, וכמו שכתב הראב"ע, וזה יתכן למלאכים לשער ביתר שאת, וכן בשמירת שבת, כיון שיכולים להשקיף את הנרמז, לא איכפת להו בעזבם את משא המעשיי, אמנם חלק הגמילות חסדים, אשר אין בה כוונה נרמזת, בלתי המעשה לבדו, המלאכים אשר הם משוללי המעשה, לא יצויר בהם זה החלק מכל וכל, ולזה עשה הקב"ה קלסטירין של משה דומה לאברהם, ואמר הלא זהו שאכלתם בתוך ביתו, היינו שאברהם אבינו ע"ה קיים גם מצות צדקה, אשר הוא רק במעשה לבד, וזה טענה נצחת הגוברת עליהם אשר יהי' אדיר שמו בארץ.

ובזה יש לפרש חלומו של יעקב אע"ה, והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, דהרי מבואר מהנ"ל דעיקר ניצוחו של משה את המלאכים בקבלת התורה, בשביל התחתונים, לא הי' רק מצד חלק הגמילות חסדים שיש בתורה, דזולת זה היתה טענת המלאכים גוברות ונוצחת, ורק חלק הגמילות חסדים אשר אצל המלאכים אין מקום שיקיימוה, לפי

שהם נבדלים מחומר, מצא משה רבינו ע"ה מקום לנצחם, ולהוריד עוז מבטחה.

וזה פי' הפסוק, והנה סולם, כתב הבעה"ט שם דסול"ם בגימטריא ממו"ן, היינו המצות אשר מחלק הגמילות חסדים כגון צדקה וכדומה, דעיקר קיומם על ידי ממון הוא, אם כי מוצב ארצה, שמתקיימים במעשה הגוף לבד, עכ"ז וראשו מגיע השמימה, דעולה עד שמים שיאם, דהרי עינינו רואות והנה מלאכי אלקים עולים, יען שהם בני עלי' והמה כולו שכליי, אשר על ידי זה אין ביכולתם לקיים המצות אשר מחלק גמילות חסדים, על ידי זה ויורדים בו, הי' להם ירידה בשעת קבלת התורה, שעל ידי אלה המצות נצחם משה רבינו ע"ה, וקבל את התורה בעבורינו.

כ"ק מרן מהר"ט משענדישוב זי"ע

זמן מתן תורתינו (תפלת החג). מה שתקנו אנשי כנסת הגדולה לומר בתפלת החג זמן מתן תורתינו ולא אמרו זמן קבלת תורתינו, שהטעם הוא שעיקר קבלת התורה הוא מסירתה לדורות הבאים, ועל דרך זה אומרים בתפלת שבת קודש ישמח משה במתנת חלקו, שהשלמת קבלת התורה היא רק ע"י מתנת, פי' לימודה ומסירתה לאחרים, לבנים ולתלמידים. ועד"ז אמרם ז"ל על הפסוק בכו בכו להלך דשכיב בלא בני, וחד אמר דשכיב בלא תלמיד, שאז אין התורה שלימה בידו, ואינה בגדר תורת משה, בחי' ישמח משה במתנת חלקו.

כסא דוד, להרה"ק ר' דוד מזאבליטוב זי"ע
בן הרה"ק בעל אהבת שלום מקאסוב זי"ע

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים. יש לרמז וכל העם רואים, פירוש כל העם יוכלו לראות את האורות הגנוזים בהתורה הקדושה, ובמה א"ת הקולות, עם הקולות של תורה ותפילה, הנכללים בתיבת א"ת מאל"ף עד תי"ו. אמנם ואת הלפידים, היינו העיקר שיהי' בהתלהבות והיינו באהבה ויראה.

תולדות יצחק, נעשכיז

ביום הזה באו מדבר סיני. ופירש רש"י לא הי' צריך לכתוב ביום הזה אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם. נראה לרמוז בדברי קדשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהי' ימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים, וגם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, סי"י מלשון שנאה שישנא לכל דבר רע, כמ"ש חז"ל סיני שבו ירדה שנאה לעכומ"ז, רצ"ל למעשה עכומ"ז, ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה, וזהו שפירש רש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם, רצ"ל שעשאו עצמם כמדבר הזה שהוא ריק ואין בו שום דבר טוב, גם הם חשבו עצמם כמדבר שלא התחילו בעבודת ה' כלל.

עבודת ישראל

חג השבועות לא נתלה (בתורה) בזמן

לימי החודש כשראי מועדים רק תלוי בספירה, כשבאם למספר החמשים אז הוא החג, יש לי לומר טעם, דהנה נצטוינו במצות לימוד התורה והגית בו יומם ולילה, ולמדתי טעם הציווי מתורתו של הרב בעל גור ארי' בנתיבותיו כתב, להיות התורה היא למעלה מן הזמן על כל אין זמן מיוחד ללימודה כשארי המצות שיש להם מן עיין שם, ולפי זה יונח לנו גם כן מה שנאמר והגית בו יומם ולילה, הה הוא שלא כסדר הזמן הנברא ששת ימי בראשית לילה קודם ליום, אבל הוא להורות ענין התורה הוא דבר שאינו תחת הזמן רק למעלה מן הזמן, ותתבונן בזה מה דההוא רבנן יזיף ביממא ופרע בלילה, ואם כן לפי זה יש לומר גם כן הטעם דמשום הכי לא תלה זמן נתינת התורה בימי החדש כי ימי החדש המה זמניים, רק תלה קביעתו במספר שסופרין ישראל עד יום החמשים, מספר חמשים מורה על למעלה מן הזמן. (הג"ה - זמ"ן כבר כתבתי הוא סוג מ"ה ב"ן בגיטריא זמ"ן, למעלה מן הזמן הוא סוד ס"ג בינה יובל העליון דמפיק עבדים לחירות, אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בדברי תורה) ותתבונן עוד, שזהו שדרשו חז"ל על פי קבלתם ועבדו לעולם הנאמר אצל העבדים הכוונה עד היובל הוא שנת החמשים, הוא ממקום שאינו נגבל בזמן, על כן אפקי' בלשון לעולם שהוא מבלי הגבלת הזמן, ועל כן לא ביארה התורה בפירוש ועבד עד היובל רק אפקי' בלשון לעולם, להורות הטעם, דהנה אזן ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים, לעבדו ית"ש בעסק התורה ביום ובלילה שהתורה היא למעלה מן הזמן, והלך זה וקנה אדון לעצמו על כן תרצע, ועבדו לעולם עד בא היובל נקרא לעולם שהוא למעלה מן הזמן, הנה ניתקן העבד הישראלי ששב לאחוזתו למעלה מן הזמן, הבן, ממילא תתבונן סוד היובל למעלה מן הזמן, על כן יום נתינת התורה שהוא למעלה מן הזמן לא נקבע לימי החדש זמניים רק במספר חמשים סוד היובל למעלה מן הזמן.

בני יששכר

כי ידוע אנו מעוררים בעבודתינו הוא השורש וכו' בשבועות מעוררים תמיד אור התרה והטוב שנפעלו אז, וזה פירשנו הבפוק אלו"ק מתימן יבא וקדוש מהר פארן סלה, מה לשון יבא וכן סלה, אלא כי תמיד מתעורר הטוב ההוא, וידוע כי במתן תורה ראה ויתר גוים כו' וכן חירות ממלאך המות חירות משעבוד גליות.

שבועות מטות אומר סלה. יש לומר בקיצור ע"ד שבועות תמיד נתעורר הרחמים של מתן תורה, ראה ויתר גוים, ירדה שנאה לעובדי כוכבים, ולישראל חירות וסגולה, וזה שבועות מטות להכותם, ואמר לשון האמרת היום, לשון חיבה אלינו, זה הוא סלה.

זכרון זאת

בשם מורי נר"ו [הבעל שם טוב] צריך ליזהר מאוד אחר התיקון שעשה בלילה שלא יפסיק בשום שיחה בטילה עד אחר שאמר במוסף קדושת כתר, כי אז עולין כל קישוטי הכלה שעשה בלילה, על כן יזהר מאוד לטהר מחשבתו, על כל פנים עד כתר זה.

סידור הר"ר שבתי ז"ל

בוצינא דנהורא

יומא דהילולא קדישא של הגאון הקדוש
מרן רבי אשר לעמיל בן מרן הקדוש רבינו טובי' זי"ע
אבד"ק שענדישוב - בעל שו"ת מהרא"ל
י' סיון תרצ"ג לפ"ק

לידתו בקדושה

מרן רבינו הגאון הקדוש רבי אשר לעמיל הורוויץ אבד"ק שענדישוב זי"ע, נולד בערך בסוף שנת תרמ"ו לפ"ק, לאביו גאון ישראל וקדושו מרן רבינו טובי' משענדישוב זי"ע. אביו הגה"ק רבי טובי' זי"ע היה מהצדיקים המפורסמים בגאליציע, צדיק נשגב וקדוש עליון, ורבים וכן שלימים הלכו לאורו. גדולי הדור העריצו והקדישו אותו עד מאוד, עד שאמרו עליו שהוא מל"ו צדיקים שבדור.

הגה"ק רבי טובי' היה בנו של הגאון הקדוש מרן רבינו אברהם משענדישוב זי"ע, בן הגאון הקדוש מרן רבינו יעקב ממעליץ זי"ע, בן מרן רביה"ק רשכבה"ג מרן בעל זרע קודש מראפשיץ זצוק"ל זי"ע.

בצל אבותיו הקדושים

רבינו נתגדל ונתחנך על ברכי אביו בקדושה וטהרה, ונתעלה לאילנא רברבא לשם ולתפארת, כראוי לזרע קודש ברך ה'. זכה רבינו עוד להתגדל ולהתקדש בצלו הגדול והקדוש של זקנו רביה"ק מרן מהר"א זי"ע - הסב"ק משענדישוב, שעוד זכה לישב על ברכי קדושת זקנו מרן רביה"ק מראפשיץ זי"ע, ובכך נתקיימה במילואו ההבטחה של לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך, ובפרט בעת שהי' מתפלפל בחידושי תורה עם זקנו ואביו בפלפולא חריפתא.

קדושת נשמתו

מגודל קדושת נשמתו שהמשיך לו אביו הקדוש בכחו הגדול של זקנו מרן מהר"א זי"ע, מסופר איך שכאשר נפקד מרן הרה"ק רבי טובי' זי"ע ונולדה לו בת תחילה, נכנס הסבא קדישא מרן רבינו אברהם זי"ע אל חדר היולדת לברך אותה בברכת מזל טוב, הסתכל בפני התינוקת ואמר "מזל טוב, לשנה הבאה בן זכר", ויצא מחדרה. זמן קצר אחרי זה נעדרה התינוקת רח"ל. לשנה הבאה חזר ונשנה אותו דבר, וכך חזר המאורע איזה פעמים עד שנולד אצלם בן, הוא מרן רבינו זי"ע, ומי יבוא בסוד קדושים.

שמו הקדוש נקרא בישראל אחרי אבי אמו, ה"ה הגביר המרומם אשר תורה וגדולה התאחדו על שלחנו, והיה נמנה בין גדולי חסידי רוזין, הגאון החסיד רבי אשר לעמיל דים ז"ל.

בברית הנישואין

כשהגיע רבינו לפרק האיש מקדש, דברו לו נכבדות, ובשעה טובה בא בקשרי שידוכין עם בתו של ש"ב מגזע בית ראפשיץ הגה"ק המפורסם רבי נפתלי ממעליץ זי"ע, שהי' בן אחיו של מרן מהר"א משענדישוב זי"ע.

רבינו נשא את זוגתו הרבנית הצדקנית מרת פרידא ע"ה הי"ד בערך שנת תרס"ג, וישב על התורה והעבודה סמוך על שולחן חמיו הק' זי"ע

כמה שנים עד בערך שנת תרס"ח.

שתהיו עמלים בתורה

בתקופת ימי שהותו במעליץ, שקד על דלתי התורה ולא מש מתוך אהלה עד שעלה ונתעלה בחריפות ובקיאות, ושמו יצא לתהלה בכל הסביבה, ועד מהרה נתפרסם כגאון אדיר חריף ושנון ובקי בכל חדרי תורה. לא עברו ימים מועטים ומכל רחבי המדינה פנו אליו שואלי דבר ה' זו הלכה, ובכל יום נתרבו אצלו דופקי בתשובה. בתחלת שנת תרס"ד, כשנה אחרי נישואיו, כבר נמצאין כמה תשובות שהשיב לשואליו ממעליץ.

באותה תקופה נתלכדו סביבו בחורי חמד ת"ח ויר"ש דורשי ומבקשי תורה, שהסתופפו בצילו וצבאו על פתחו כדי לשמוע לקחו ולקבל תורה מפיו. רבינו האציל מהודו עליהם והעמיד תלמידים הרבה, מהם כמה בני עלי' שהדריך על דרך העולה בית קל.

רבינו זכה לקירבות יתירה בבית חותנו הקדוש, ומגודל ההערצה ואותות של חיבה שהראה לו חותנו, חשבו אותו כבחיר הבנים והחתנים שהיו כולם גאונים וצדיקים מפורסמים. כן היה רבינו דבוק ומקושר בחותנו הגדול הצדיק הקדוש ז"ל, ואף רשם והעתיק דברי תורתו והוסיף עליהם כמה ביאורים מדיליה, וחלק מהם שלח לארה"ב לגיסו ותלמידו כ"ק הגה"צ רבי יצחק ממעליץ זצ"ל שהדפיסם בספר "קדושת נפתלי" שהוציא לאור.

אמנם בשנת תרס"ח בערך, לגודל הפצרת בית אביו הקדוש וכל אנשי עירו, הוכרח רבינו לעזוב את עיר מעליץ ולחזור לעיר שענדישוב, שמה נתקבל פה אחד והוכתר כרב הצעיר בשענדישוב [בכמה מקומות נמצא חתימת רבינו כרב הצעיר בשענדישוב כבר בשנת תרס"ה].

ספרו שו"ת מהרא"ל

בשנת העשרים ושש לחייו, הוציא רבינו לאור עולם את ספרו שערי חיים שו"ת מהרא"ל חלק א'. חיבור ענק זה הכה גלים בכל רחבי המדינה, והספר נתקבל בחיבה והערצה בחוגי הלומדים ומבקשי דבר ד' זו הלכה.

ואם כי הספר הודפס בשנת תרע"ב, אמנם רוב הפלפולים הם משנת תרס"א והלאה, שזהו יותר מעשר שנים טרם יצא הספר לאור עולם, ולפלא כי רבינו בשנת תרס"א היה רק בן חמש עשרה שנה. בהקדמת חלק ראשון מספרו כתב רבינו, שכבר יש לו מוכן לדפוס עוד ג' חלקים, ספרי שו"ת על ד' חלקי שו"ע, שערי דעה על יורה דעה, שערי עזרה על אבן העזר, שערי משפט על חושן משפט.

לא יספר מזוב

גם היות שלהמחבר הי' עט סופר מהיר ותמיד הי' עטו בידו לכתוב עלי ספר כל חידושיו, וכפי סיפר איש אחד שביקר בהיכלו קודש, היו כל המגירות וארונות הספרים מלאים מפה אל פה בכתבי קדשו, והי' נראה שהכתלים בנוים מניירות שלכל הד' רוחות היה מלמעלה למטה מכתבי קודש וחידושים בכל מקצועות התורה, שכתב רוב שעות היום, ומהם מאות דפים חידושים על כל מסכת ומסכת, ואלפי תשובות בד' חלקי שו"ע, אשר כל אחד לעצמו הוא רב האיכות בפילפול עצום ונורא, ורב הכמות אשר יש תשובות שאורכם כמאה דפים ויכול להיות כספר שלם בפ"ע, ומה שנשאר לנו הוא רק טיפה מן הים ורובם הם רק ממה שכתב בימי בחרותו, והרבה פעמים בתוך דבריו מזכיר המחבר חידושיו שרשם במקום שלא הגיע לידינו ונאבדו בשנות הזעם, וחבל על דאבדין. וברוב חסדי ה' השאיר לנו לטובה הספר הלז עם הציונים והערות בכתי"ק, אחרי שמסרו המחבר ליד אחיו כ"ק מרן אדומו"ר הרה"ק זי"ע (מהרי"ד), בעת הפרדו מעליו בדרכו לארה"ב, ולמרות שנרצחו ונהרגו כמעט כל בני משפחת אביו הק' זי"ע, נשאר אחיו כ"ק מרן רביה"ק זצוק"ל בחיים אחרי החורבן הנורא, שבפקודת וברכת אביו רביה"ק מרן רבי טובי' זי"ע הגיע לארה"ב בשנת תרפ"ח לתת שם ושארית ולהחיות עם רב ולהמשיך שלשלת הקודש לבית שענדישוב, ומאת ה' היתה זאת לחיותינו כיום הזה.

סיני וערקר הרים

מתוך מכתב הגה"ק מאסטראווצא זי"ע אל כבוד ידידי מחו' הרב הה"ג חריף ובקי צמ"ס סיני ועוקר הרים ידיו רב לו בפלפול וסברא בנש"ק כש"ת מו"ה אשר לעמיל שליט"א [וכו'], עיינתי בדבריו היקרים וראיתי כי ידיו רב לו לפלפל במעמקי ים התלמוד והפוסקים והעלה פנינים יקרים בשכלו הזך והישר ובטח כל המעיין בהם נחת ינחת מדבריו [וכו'] והנני בזה ידידו מחו' הדוש"ת הק' מאיר יחיאל הלוי - אסטראווצא.

בצוק העיתים

בעבור שנות הזעם של מלחמת העולם הראשונה, והתגלה לעין כל גודל החורבן הנורא שהשאיר המלחמה הנוראה אחריו, וכל העיר היתה מושפלת עד תחתיה ברוחיניות ובגשמיות, רבינו הקדוש מרן מהר"ט זי"ע העביר משכנו משענדישוב לעיר ואם בישראל קראקא אחרי המלחמה, ונשאר שם אחרי הפצרת חסידיו ואנשי העיר, להיות להם לאור עולם ולהשפיע מנועם זיו קדושתו. כ"ק מרן מהר"ט זי"ע עשה שליח לדבר מצוה ושלח רבינו ששימש כרב הצעיר בעיר לפני פרוץ המלחמה, לראות בשלום הצאן ולשמש להם כרב ומורה דרך ה', ולהתעטר בנזר רבנות העיר שענדישוב והגלילות, עיר שכיהנו בה גדולי עולם ולמלאות מקום אביו וזקנו הקדושים, ונתקיים הפסוק לא ימישו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך, היותו דור השלישי מגזע תפארת רבותינו הקדשים מפרי עץ מרן רביה"ק מראפשיץ, לשמש כאבד"ק שענדישוב.

מזסדי דור ודור תקומם

חזקה שליח עושה שליחותו, רבינו עלה על כס הרבנית והתחיל לנהוג את העיר ביד רמה, ומחרבות עולם בנה והקים את העיר וסביבותיה במעלות רמים ביתר שאת ועוז, ובימים ההם כאשר נתגבר מלכות הרשעה, ורוח המינית היתה מרחפת באויר, וכל מדינת גאליציע כולה היתה בסכנת גשמיות ורוחניות גם יחד, התאזר רבינו כגיבור ואיש מלחמה להעמיד הדת על תילה ולתקן בורות נשברים.

בו בזמן יסד רבינו תלמוד תורה בו נתחנכו מאות ילדי העיר וסביבותיה ללכת בדרך התורה והיראה והחסידות בלי שינוי כל שהוא ממה שהי' בתחילה, ולרבות בית מדרשו של שם, בו למדו עשרות בחורי השיבה תחת דגלו והדרכתו, והעיר שענדישוב הי' הולך וגדול בחזרת עטרה ליושנה, ובעת ההוא התפללו בבית המדרש הגדול לערך שש מאות חסידים, [לבד מבית הכנסת הגדול, ושאר בתי מדרשות בעיר] יראים ושלמים ההולכים בלבוש ובדרך החסידים הראשונים ברוב פאר והדר.

שלשה עמודי העולם

לתאר אפילו מקצת גודל ערכו של רבינו, הוא מהעבודות הקשות שבמקדש, ולא עט סופר מהיר לספר תהלתו ועוצם עבודתו הקדושה בכל שלשת עמודי עולם, תורה עבודה וגמילות חסדים, שבכולם הצטיין בהם במיוחד עד שהיה למופת דורו.

בתורה הלא היה רבינו מן היחידים בדורו בבקיאותו וחריפותו, כנראה לכל מעיין בספרו. כנשמע מפי עדי ראי' ותלמידיו היה לו בכת"י חידושים בכל מקצועות התורה, אלפי שו"ת, חידושים והגהות על כל מסכתות הש"ס, דרשות ופלפולים, אלפי הגהות על ספרי ראשונים ואחרונים, ועוד כמה וכמה חיבורים שלא זכינו לאורם. ספרא רבה היה רבינו, והעלה עלי גליון חידושי תורה שעלו במצודתו בלי הרף, כל הימים לרבות הלילות.

מתמיד עצום ושקדן גדול היה רבינו ולא פסיק פומי' מגירסא. בתורת ה' הגה כל היום וכל הלילה וכמעט שלא נתן תנומה לעפעפיו. לימים כשנחלה רבינו, למרות חולשת גופו הטהור ותשות כחותיו הק', היתה התמדתו במסי"נ ממש למעלה מהשגת אנוש, ואף בשנותיו האחרונות בעת שהוכרח מחמת מצב בריאותו להיות רתוק למטתו, הי' כותב חידושיו כשהוא שוכב במטה.

תורה שלמד באף

סיפר הרה"ח ר' אלימלך פליישער ע"ה [כאן המקום להזכיר לטוב הרבני החסיד המפואר מוקיר רבנן ואיהי גופי' צורבא מרבנן הרה"ח ר' מיילך פליישער ע"ה, עסקן נמרץ בעד הכלל והפרט, ששימש כגזבר החברה של אנ"ש שענדישוב בארה"ב, והי' ממנהיגי', ופעל נמרצות ותיקן תקנות ישרות למשך שנים רבות, והי' מסור בלב ונפש לכל אשר בשם שענדישוב יכונה, יהא זכרו ברוך], שבתקופת ימי חולשתו היו מעמידים משמורות של בחורים בכל לילה לשמשו, ואף הוא זכה כמה פעמים לזה, ורבינו הי' חולה אנוש וחלוש מוטל על ערש דוי, ובכל זאת היה גריס באורייתא תדירא וכותב חידושים ותשובות משך כל הלילה. וסיפר הנ"ל איך שבראות גודל מסירת נפשו ביגיעת התורה, ואיך שאינו מפסיק מלכתוב חידושי תורה בלי הרף כל הלילה, העיז פעם לשאול את פי מרן על מזה ועל מה זה גודל יגיעתו בכתיבת דברי תורה, ובפרט במצב בריאותו החלוש מאוד, וענה לו רבינו שעכשיו תשובתו מופנית למדינת טשעכיי על שאלה שהגיעה אליו משם, ובצד הי' שם ערימה עם מכתבי שאלות שהריצו אליו מכל קצוי תבל, וברוב התמדתו לא מנעו בעדו יסוריו וחוסר שינה, אלא כל עיסוקו במשך שעות הלילה היה בלימוד התורה.

לא מחזיק טיבותא לנפשיה

והצנע לכת עם ה' אלהיך, דבר זה קיים רבינו במלוא מובן המלה, והפלא ופלא האיך שעלה בידיו להסתיר גדלותו ולהצניע דרכיו, שאף שתלמידיו ידעו מגדלותו שכל רז לא אניס לי', עכ"ז היה שייף עייל שייף נפיק ולא מחזיק טיבותא לנפשיה. מספרים פלאות מתרומיות מדותיו הנעלות, איך שקיבל כל אדם בסבר פנים יפות, והי' נעים הליכות ומוכתר בנימוסין, ובדרך זה נכנעו לפניו גם שונאיו ושונאי הדת עד שהשלימו אתו.

טהרה על טהרתו

סיפר הרה"ח בנש"ק ר' אברהם פרענקיל ע"ה בן הגה"צ רבי יוסף חיים זצוק"ל מוויעליפאלי, דומ"ץ בשענדישוב, שרבינו לא מנע עצמו מלילך לשבור הקרח ולטבול במקוה בנהר, אף בהיותו מוטל על ערש דוי במחלת הריאה, ובמסינ"פ הוסף טהרה על טהרתו. והעיד הנ"ל שפעם הי' בין המשתתפים בשפיכת ט' קבין על רבינו במקום טבילה, בעת שהורע מצב בריאותו של רבינו עד שנבצר ממנו לירד ממטתו מחמת חומר מצבו.

עמוד העבודה

עבודתו הקדושה בעבודה שבלב זו תפלה, היתה ביגיעה עצומה ובהשתפכות הנפש נפלאה, וביתר שאת היו תפילותיו בימים הנוראים, שאין לשער גודל ההתעוררות ששררה בבית המדרש לשמוע אל הרנה ואל התפלה היוצאת מפיו בבכיות עצומות, וסיפר ר' אברהם קליינמאן הי"ו שאף מי שהיה לו לב אבן, נימוח מגודל התעוררות.

עמוד החסד

יחד עם תורתו ועבודתו, הצטיין רבינו גם בעמוד השלישי שהעולם עומד עליו, הוא עמוד החסד, והי' עוסק הרבה בעניני צדקה, והקדיש מזמנו זמנים טובא כדי לגמול חסד עם נצרכים.

ביחוד הי' עוסק בצדקת רמבעה"נ לעניי ארה"ק, וכמנהג כל רבני גאליציע הי' רבינו הממונה על צדקת רמבעה"נ בעירו. עסק בזה בגופו ובמאודו, כי חוץ ממה שהשתדל לצדקה זו אצל תושבי העיר, אף הוסיף מכיסו סכום רב לצדקה זו, ולמרות שמצב פרנסתו הי' דחוק מאד, מכל מקום לחבת הקודש הפריש ממשכורתו הדלה חלק יפה לצדקת רמבהע"נ, ולשאר צדקות.

בצל כנפיך יחסיון

בצל קדושת רבינו הסתופפו מזקני חשובי חסידי גאליציע ובפרט מהחסידים החשובים יראי

ה' תושבי עיר שענדישוב, ואף החסידים של שאר צדיקים באו הרבה להנות מזיו קדושת המאור הגדול לממשלת התורה והיראה, מסופר על אחד המיוחד של הני חבורתא קדישא מזקני החסידים בשענדישוב ה"ה החסיד הישיש מוה"ר טובי' בלאך ז"ל שהי' זקן בא בימים מבוגר בעשרות שנים מרבינו [חסיד מופלג ידוע, והי' לו בירושה התפילין של הה"ק הרבי מילך זי"ע והניחם בכל יום, ופע"א בא המנחת אלעזר ממונקאטש זצוק"ל לבקרו לראות התפילין] שלאחר שיצא מאת פני הקודש רבינו הקדוש זצ"ל בערב יום הקדוש שכרגיל נכנס קהל גדול להפקד בדבר ישועה ורחמים בנתינת פתקא כנהוג ולהתברך מפה קדשו בברכת כתיבה וחתימה טובה פגש בהרה"ח ר' יצחק פליישער ע"ה ברחוב שלא הי' נמנה בעדת חסידיו של רבינו והסתופף בצלו של הגה"ק בעל צבי לצדיק זצ"ל, שאל הרה"ח ר' טובי' הנ"ל את ר' יצחק אם כבר נכנס אל רבינו, כשענה בשלילה אמר לו הרה"ח ר' טובי' שאף שמסתופף בצלו של בעל צבי לצדיק לא יארע לו שום דבר רע אם יכנס בערב יום הקדוש לעוד צדיק כרבינו להזכיר עצמו ומשפחתו ולהתברך מפיו הקדוש, ומאז והלאה נתקשר עם רבינו בקשר חזק ואמיץ.

גדול הדור

לדאבון כל בית ישראל נתרופף מצב בריאותו מאוד, ובכל תפוצות ישראל הרבו בתפלה ותחנונים בעד רפואת גאון ישראל וקדושו מרן זצוק"ל, וסיפר הרה"ח ר' ישראל שאמראט ע"ה איך שהי' נוכח בשוה"ט של הגה"ק רבי אהרן מבעלז זצוק"ל, בעת אשר אמר ביראה ופחד אשר צריכין להרעיש עולמות על רפואתו של אחד מגדולי הדור [וכלש"ק מ'דארף איינרייסען פאר א גדול הדור] השענדישובע'ר רב "אשר לעמיל בן טשארנא", ואמר ששמע שהי' מזכירו תמידין כסדרן אצל השולחנות הטהורים לרפו"ש.

שקעה החמה בצהרים

בעשרה ימים לחודש סיון תרצ"ג לפ"ק נגדע ארז בלבנון ונצחו האראלים ונשמת רבינו עלתה בסערה השמים, והוא בן ארבעים ושש שנים בלבד. השמועה המרה נתפשטה חיש מהר בכל קצוי המדינה, וכל בית ישראל בכו השריפה הגדולה אשר שרף ה'. עם התפשטות השמועה נהרו המונים מכל העיירות הסמוכות לעיר שענדישוב, לחלוק כבוד האחרון לרבינו זי"ע, האבל הי' נסוך על פני כל המשתתפים במסע הלויה. כשנכנסו לבית המדרש מצאו בפינה אחת את הגה"ק מאסטראווצע יושב אבל וחפוי ראש, ובפינה שני' הגה"ק ממעליץ יושב ובוכה, ועוד גאונים וצדיקים שהגיעו ללוי' במשך היום. ככל שנתאחר השעה נתרבו הבאים, והעם יושבים עטופי צער ויגון ומחכים שהלוי' תתחיל כבר. אולם הלויה נדחתה משעה לשעה כי מחכים להאב השבור והרצוץ ה"ה הרב הזקן מרן הקדוש רבינו טובי' משענדישוב זי"ע, שעשה את דרכו מקראקא מקום מגורתו, ונתאחר עלי דרך היות שנשבר גלגל העגלה.

צללי ערב החלו לנטות והגיע מרן מהר"ט לשענדישוב, והתחיל בהספד תחלה, וכל העם בוכים אחריו בבכיות ויללות שאין לשערם, וכפי שמתאר הרה"ח ר' אלימלך פליישער ע"ה את גודל הבכי והקינה עד שגם כותלי בית המדרש בכו. אחריו הספיד בנו של רבינו וממלא מקומו, הגה"צ ר' מנחם מענדיל זצ"ל אב"ד האחרון דק"ק שענדישוב, ואחריו הגה"ק מאסטראווצע זי"ע שהאריך בהספדו בבכיות נוראות עד שגעו כל העם בבכי. אח"כ ליוו כל העם את רבם לבית מועד כל חי, ונטמן באוהל אברהם ליד ציון המצוינת של רביה"ק מהר"א זי"ע,

צערא של אבא

מגודל הצער והאבל שהי' לאביו של רבינו ה"ה רבינו הקדוש מרן מהר"ט משענדישוב זי"ע מפטירת בנו הגדול החביב לו כבבת עינו, לא לקח בשר לפיו מני אז והלאה כל ימי חייו, על אף שכמעט לא אכל כלום כידוע שהתענה רוב ימיו, ובימי זקנותו הי' נחוץ לו לבריאתו קצת בשר, אבל מגודל צער אבידתו הגדולה לא הי' ביכולתו עוד לטעום טעם בשר ואפילו בשר עוף.

גנזי נהורא

העתק מכתב קודש ממרן מהרא"ל זי"ע
בעל שערי חיים, שו"ת מהרא"ל

מכתב ששלח לאביו
כ"ק מרן רבינו הקדוש מרן מהר"ט זצוק"ל זי"ע

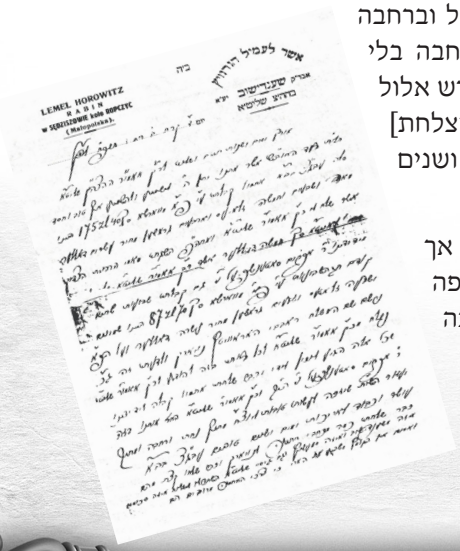
יום ד' קרח ב' תמוז תרפ"ח לפ"ק

אורך ימים ושנות חיים ושלום לכ"ק אאמו"ר ההצה"ק שליט"א

תלי"ת [תודה לאל יתברך] בעד החוה"ש [החיים והשלום] אשר אתנו יתן ה' לשמוע ולהשמיע אך טוב וחסד סלה עבג"צ [עד ביאת גואל צדק] בב"א.

אתמול קבלתי ע"י פ"א מווארשא סך ... אשר שלח לי כ"ק אאמו"ר שליט"א ואחה"פ השגתי מאמי הרבנית הצדיקת תחי' לאויט"א סך ... אשר כ"ק אאמו"ר שליט"א [שלח] לי מידידינו ר' אפרים סאטענשיעל נ"י גם קבלתי שבועות קודם חג השבועות...

...קודם חג הפסח השבתי תשובה לכ"ק מחו' שליט"א שבקיץ הזה יהי' החתונה והוא השיב לי שרצונו על שבת נחמו יתפלל נא כ"ק אאמו"ר שליט"א שהשי"ת ישפיע לי כל הצטרכות לחתונת בתי תחי' בקרב בנקל וברחבה ושנזכה לעשות החתונה בקרב בתוך נחת ורחבה בלי שום ע"נ [עגמת נפש] בעושר וכבוד עכ"פ בחודש אלול הבע"ל בשטומ"צ [הבא עלינו בשעה טובה ומוצלחת] למז"ט לאויוש"ט [למזל טוב לאורך ימים ושנים טובים] אכי"ר.

יעזור השי"ת שנזכה לבשר ולהתבשר אך בשורות טובות וישועות תמיד כנפש בנו המצפה לישועה ולראותו בקרב בתוך נחת ורחבה ומשתחוה מול הדרת קדשו

הק' אשר לעמיל הורוויץ

פלפולא דנהורא

חלק מפלפול מתוך ספר שערי חיים שו"ת מהרא"ל ח"א, עם גליוני המחבר ועליו חונה הגהות כ"ק מרן אדומו"ר שליט"א מעתיק הספר

הספר באמצע עריכה ע"י מכון זרע קודש שענדישוב
ועומד לצאת לאור עולם בקרוב בעזהשי"ת בתוספת הידור ברוב פאר

מאת כ"ק הגה"ק רבי אשר לעמיל זצוק"ל אבד"ק שענדישוב
בן כ"ק מרן רבינו הקדוש מהר"ט זצוקללה"ה זי"ע

בסוגיא דהואיל, ובענין אין עשה דוחה לא תעשה ועשה, ועוד

א) במסכת פסחים דף מ"ז שלח ליה רב חסדא לרבה ביד רב אחא בר רב הונא מי אמרינן הואיל, והא תנן (מכות כ"א) יש חורש תלם אחד וחייבין עליו משום שמונה לאוין, החורש בשור ובחמור והן מוקדשין וכלאים בכרם ושביעית ביום טוב וכהן ונזיר אבית הטומאה, ואי אמרינן הואיל, אחרישה לא ליחייב, הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור, אמר רב פפא בר שמואל באבנים מקורזלות, ופריך ראויות לכותשן, ומשני וכתישה ביום טוב מי שרי, ופריך ראויות לכותשן כלאחר יד וכו', אלא אמר מר בר רב אשי וכו' במתונתא עיין שם.

והקשה הריב"א בתוספות בד"ה כתישה, דמה קאמר וכתישה ביום טוב מי שרי, הא ודאי שרי כמו חרישה, דקאמר דשרי משום הואיל דחזיא לכיסוי דם ציפור, כמו כן כתישה נמי שרי, ועוד תימא דמאי פריך באמת אחרישה לא ליחייב הואיל דחזיא לכיסוי דם ציפור, משום דליתי עשה דכיסוי וידחה לא תעשה דיום טוב, הא אין יום טוב נדחה מפני עשה, דהא תנן בפרק כיצד צולין (לקמן דף פ"ג ע"ב) דאין שריפת קדשים דוחה יום טוב, ובפרק במה מדליקין (מסכת שבת דף כ"ד ע"ב) יליף מקראי, או משום כדמסיק רב אשי התם דיום טוב עשה ולא תעשה הוא, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, ומפרש רשב"ם הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור לא משום דחיה קאמר, אלא משום דאז לא צריך לחרישה אלא לעפרה ופטור, דהחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה פטור, משום דהוי מלאכה שאין צריכה לגופה, והשתא פריך שפיר, כתישה ביום טוב מי שרי, דכתישה הוי כטחינה וצריכה לגופה הוא, שמתכוון לעשות עפר לכסות ולא משתרי לצורך כיסוי, דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה.

והקשו עליו התוספות שם וזה לשונם, וקשה לר"י הא דחופר גומא פטור, היינו דוקא בבית דמקלקל הוא, כדמוכח בפרק קמא דחגיגה (דף י' ע"א), והכא בשדה דלזריעה קיימא שמשביח את השדה בחרישה, ואפילו אי הוי התם דם ציפור הוי חייב אי חריש בארעא דיליה, ואי אמרת הואיל ואי הוי מלאכה שאין צריכה לגופה פטור, השתא נמי פטור, אם כן ביטלת כל מלאכת שבת, עיין שם.

וכוונת קושייתם הוא, משום דבחגיגה שם דף י' ע"א אמר רבי אבא החופר גומא בשבת ואין צריך אלא לעפרה פטור עליה, כמאן כרבי שמעון דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה, אפילו תימא לרבי יהודה, התם

מתקן הכא מקלקל הוא, וכן הוא במסכת שבת דף ע"ג ע"ב, ופירש רש"י שם דבפלוגתייהו דרבי יהודה ורבי שמעון בשבת דף צ"ג גבי מוציא את המת במטה לקוברו בשבת הוי מתקן, דהקובר את המת מתקן הוא, ומשום הכי פליג רבי יהודה ארבי שמעון וסבירא ליה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, אבל האי חופר גומא מקלקל הוא את חצירו או את ביתו, עיין שם בחגיגה, ובשבת, ועיין גם שבת דף ק"ה ע"ב, ואם כן לפי זה לרבי יהודה הא דחופר גומא ואין צריך אלא לעפרה פטור, הוא רק בבית ובחצר דמקלקל הוא, אבל בשדה שלו דלזריעה קיימא, שפיר הוי מתקן וחייב לרבי יהודה דסבירא ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, ואם כן אף דלרבי שמעון דסבירא ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור גם היכי דמתקן, דהא במוציא את המת לקוברו מתקן הוא ואפילו הכי פטר רבי שמעון, ואם כן גם בשדה דיליה פטור משום מלאכה שאינה צריכה לגופה, מכל מקום אכתי מה פריך לרבה ממתניתין דיש חורש, דאי אמרינן הואיל, אחרישה לא ליחייב הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור, הא יש לומר דמתניתין דיש חורש אתיא כרבי יהודה דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב היכי דהוא מתקן, ומשום הכי שפיר לא שייך לומר הואיל, דהא אפילו אי הוי התם דם ציפור הוי חייב אי חריש בארעא דיליה, דהא מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, ויום טוב הוי עשה ולא תעשה, ואין עשה דכיסוי דוחה לא תעשה ועשה.

וזה מוכרח בכוונת קושית התוספות על הרשב"ם ז"ל, (והא דכתבו התוספות ואי אמרת הואיל והוי מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, השתא נמי פטור, כוונתם היכא דהוא מקלקל), וכן מצאתי בשער המלך בפרק ב' מהלכות יום טוב שכתב כן לפרש כוונת קושית התוספות על הרשב"ם, ועיין שם שכתב דהרש"ל ז"ל שכתב (בחכמת שלמה בפסחים דף מ"ז ע"ב שם) אהא דכתבו התוספות וקשה לר"י, דהוא תלמידו של ר"י רבו של הר"מ מקוצי ז"ל או חתנו של רש"י ז"ל והוא ריב"ן, לא דק בזה, דכוונת התוספות הוא לרבי יהודה בר פלוגתיה דרבי שמעון, עיין שם.

ב) והנה בתוספות חולין קמ"א ע"א בד"ה לא צריכא הביאו דברי הריב"א שמתרץ קושייתו השניה שהקשה כאן, אהא דפריך אחרישה לא ליחייב הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור והא יום טוב עשה ולא תעשה הוא, ומתרץ הריב"א דנהי דלא דחי מיהו אם עבר על אותו לאו אינו לוקה, דהא דלא דחי היינו משום העשה אבל הלאו כמאן דליתיה, דעשה דחי ליה עיין שם, ועיין בפני יהושע כאן שכתב דקושיית הריב"א הראשונה בתוספות כאן עוד לא מתורץ בתירוץ הזה, אך האבן עוזר כתב לתרץ בזה גם קושית התוספות הראשונה, דשפיר קאמר הש"ס וכתישה ביום טוב מי שרי, דכיון דאף אי יתרמי ליה דם ציפור מכל מקום לא חזי לכיסוי כיון דעדיין לא נכתש, ולכתחילה אסור לכתוש משום דיום טוב עשה ולא תעשה הוא, ואף שהלאו נדחה מפני העשה דכיסוי מכל מקום העשה דיום טוב עדיין נשארה, וממילא חייב על החרישה, דלא שייך הואיל, דאף אי יתרמי ליה דם ציפור מכל מקום לא יהיה חזי לכסות משום הכתישה, שאין אנו מניחין אותו לכתוש משום העשה דיום טוב שאינה נדחית, ועיין בברוך טעם בדין עשה דוחה לא תעשה.

ג) והנה בש"ס מכות כ"ב אהך מתניתין דיש חורש תלם אחד, אמר ליה רב זעירא לרבי מני וליחשוב נמי כגון דאמר שבועה שלא אחרוש ביום טוב, התם לא קא חלה שבועה, מושבע ועומד מהר סיני הוא, אמר ליה כגון דאמר שבועה שלא אחרוש בין בחול בין ביום טוב, דמיגו דחלה עליו שבועה בחול חלה עליו נמי ביום טוב, ומשני מידי דאיתא בשאלה לא קאמר, ובישועות יעקב בסימן תפ"ה ובסימן תצ"ח הקשה הא אף באומר שבועה שלא אחרוש ביום טוב לחוד הוי ליה כולל, דהרי רב חסדא פריך לרבה בפסחים דף מ"ז מהך מתניתין דאי נימא דאמרינן הואיל אחרישה לא ליחייב דחזי לכיסוי דם ציפור, ומסיק דאיירי במתונתא, ולפי זה כיון דבשאר חרישה ביום טוב ליכא איסור תורה אם כן שבועה

חלה, ומעתה אף במתונתא חל השבועה בכולל הואיל וחלה השבועה אשדה סתם שאינה מתונתא דליכא ביה איסור יום טוב, ואיננו מושבע ועומד, משום הואיל וחזי לכסות בו דם ציפור, חלה נמי על מתונתא אף דאית בה איסור יום טוב, ואם כן למה ליה למימר דאמר שבועה שלא אחרוש בין ביום טוב ובין בחול, בלאו הכי ליכא איסור תורה רק במתונתא, ואם כן ביום טוב לחוד נמי הוי איסור כולל, דהשבועה כולל גם חרישה שאינה במתונתא, ועיין שם שכתב דלשיטת הריב"א דהא דקאמר אחרישה לא ליחייב היינו דליכא חיוב מלקות, כיון דהלא תעשה נדחה, אף דיום טוב עשה ולא תעשה הוא מכל מקום לא נשאר רק העשה, ואין כאן חיוב מלקות, אתי שפיר, כיון דמכל מקום יש איסור עשה אין השבועה חלה עליו ואין כאן כולל, עיין שם ובסימן תצ"ח.

אך לדעת הפוסקים דסבירא להו דאיסור חל על עשה, [עיין בפרי מגדים בפתיחה להלכות שחיטה, ובספר מהר"ם ברבי, ובשו"ת שואל ומשיב מהדורא תנינא, ובבית יצחק אורח חיים סימן ס"ד אות ד' וסימן פ"א אות ט', וגם ביורה דעה חלק ב' סימן ס"ה אות ד'], גם לדעת הריב"א קשה קושיא זו, דכיון דבשדה שאינו מתונתא אין איסור רק משום העשה אם כן שפיר שבועה חלה עליו, וממילא גם על מתונתא חלה שבועה מטעם כולל.

[עיין בטעם המלך פרק י"ז מהלכות איסורי ביאה שכתב דדברי המהרי"ט דאיסור לאו חל על עשה, וכן הוא דברי המהר"ם ברבי, ועיין בשו"ת שואל ומשיב מהדורא תנינא, ובבית יצחק אורח חיים סימן ס"ד אות ד', ובחלק יורה דעה חלק ב' סימן ס"ה אות ד', ועיין בחיבורי שערי חיים שו"ת מהרא"ל סימן ט' אות כ"ט, ושם באות ל"ב הוכחתי דהריב"א דסבירא ליה דאף דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה מכל מקום הלאו נדחה, סבירא ליה דאיסור חל על עשה, ואם כן שפיר הקשיתי דגם לדברי הריב"א קשה קושית הישועות יעקב, ועל כרחיך כמו שכתבתי בפנים עיין שם ודו"ק].

וביותר קשה לפי זה אהא דמשני דמידי דאיתא בשאלה לא קאמר, דאכתי ליתני שבועה שלא אחרוש ביום טוב במתונתא ובאינו מתונתא, דמיגו דחל על שדה שאינו מתונתא, לדעת הפוסקים דסבירא להו דשבועה חלה על עשה, חלה נמי על מתונתא, דעל זה שוב לא שייך תירוץ הש"ס דמידי דאיתא בשאלה לא קאמר, דהא כבר הבאתי קושית המפורשים דהא בנשבע שלא יחרוש ביום טוב הוי נדר איסור דלא מהני ביה שאלה, ועיקר התירוץ הוא דכיון שנשבע שלא יחרוש בחול וביום טוב, אם כן שפיר מצו לשאול על מה שנשבע שלא יחרוש בחול, דזה לא הוי נדר איסור, וממילא הותר גם מה שנשבע על יום טוב, דנדר שהותרה מקצתה הותרה כולה וכנ"ל, וזה הוא בנשבע שלא יחרוש בחול וביום טוב, אבל בנשבע שלא יחרוש ביום טוב באינו מתונתא ובמתונתא, שוב שפיר ליתא בשאלה, דהא גם באינו מתונתא דשייך לומר הואיל, מכל מקום לשיטת הריב"א הנ"ל אכתי איכא איסור עשה דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה, רק דהלא תעשה נדחה, ועכ"פ נשאר עשה, ורק דעם כל זה שבועה חלה אעשה, אבל עכ"פ שוב הוי נדר איסור דלא מהני ביה שאלה, ושפיר ליתא בשאלה.

ד) אך יש לומר על פי מה דהקשו התוספות במכות שם אהא דפריך וליתני שבועה שלא אחרוש בחול וביום טוב, דהא אכתי ליתא בלאו והן, כדפריך בשבועות כ"ד גבי שלא אוכל נבילה ושחוטה, ומה שתרצו התוספות דמשכחת לה בהן כגון עפר תיחוח דלית בה חיובא מן התורה באותה חרישה, כתב הישועות יעקב שם דהוא דחוק, דפשיטא דלא שייך לשון חרישה בעפר תיחוח, אך באמת הקשו התוספות בשבועות כ"ד אהא דפריך שם דלא משכחת לה בהן, דהא תני בירושלמי פרק ג' דשבועות שבועה שלא אוכל מצה ואכל מצה בליל הפסח חייב, אלמא דבכולל חיילא שבועה לבטל את המצוה, אך באמת הראב"ד בספר תמים דעים כתב לחלק, דענין כולל בביטול מצוה לא מועיל

רק היכי שיש מקום חלות השבועה טרם שיגיע לכלל ביטול המצוה, אבל אם ביטול המצוה הוא תיכף בעת שיצאת שבועה מפיו לבטל המצוה בא, ואף שיחול אחצי זית מכל מקום לא מהני בנשבע לבטל את המצוה, והא דנשבע שלא יאכל מצה דהשבועה חלה, היינו באמצע השנה, דאז מתחיל לקיים השבועה, ואף שבאמצע הזמן יגיע ימי הפסח, מכל מקום חלה השבועה, אבל בנשבע שיאכל כשרות ונבלות, כיון דאין זמן ורגע שיחול השבועה על הנבלות לא שייך בזה כולל.

ומעתה לפי זה אם נשבע קודם יום טוב לחרוש בחול וביום טוב שפיר חלה השבועה בכולל, אף דהוי לבטל את המצוה, כיון דתחלת הזמן השבועה יש לה מקום חלות, ואם כן שפיר מיושב קושית התוספות הנ"ל, דשפיר פריך וליתני שבועה שלא אחרוש בחול וביום טוב, היינו בנשבע קודם יום טוב, דשבועה זו איתא שפיר בלאו והן, דהא גם אם נשבע שיחרוש בחול וביום טוב גם כן השבועה חלה, דהא קודם יום טוב יש לה מקום חלות, ומתורץ שפיר קושית התוספות, ועיין בישועות יעקב שם.

ומעתה זה ניחא באומר שבועה שלא אחרוש בחול וביום טוב שפיר איתא בהן בנשבע קודם יום טוב, אבל באומר שבועה שלא אחרוש ביום טוב במתונתא ובאינו מתונתא, שוב ליתא בהן אף בנשבע קודם יום טוב, דהא באמת גם באינו מתונתא אף דלא תעשה ליכא משום הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור, מכל מקום אכתי איכא איסור עשה לשיטת הריב"א הנ"ל, ורק דעם כל זה שבועה חלה לדעת הסוברים דאיסור חל על עשה, וממילא חלה נמי על מתונתא אף דלא שייך הואיל ואיכא לא תעשה, מכל מקום חל מכח כולל וכנ"ל, ואם כן זה הוא אם נשבע שלא יחרוש, אבל אם נשבע שיחרוש ביום טוב במתונתא ובאינו מתונתא גם באינו מתונתא לא חל השבועה, דהא לכולי עלמא לא חל שבועה לבטל את העשה, וכמבואר במשנה דזה חומר בנדרים ט"ז ובירושלמי הנ"ל, (ועיין בתוספות שבועות כ"ג ע"ב ד"ה דמוקי לה דגם בנשבע לאכול חצי שיעור נבילה אין השבועה חלה, משום דהוי לבטל את המצוה, אף דבנשבע שלא לאכול חצי שיעור נבילה שפיר חלה השבועה עיין שם, ובשער המלך בפרק י"ז מהלכות איסורי ביאה, ובשושנת העמקים כלל ח'), וכיון דלא חל אאינו מתונתא מכל שכן דלא חל אמתונתא, ועוד הא אפילו אי לא הוי כלל איסור באינו מתונתא, וכדעת הרשב"ם שם, מכל מקום כיון דאינו נשבע שיחרוש בחול רק שיחרוש ביום טוב במתונתא ובאינו מתונתא, אם כן אף דנשבע קודם יום טוב מכל מקום אין להשבועה מקום חלות קודם יום טוב, דהא לא נשבע רק על יום טוב, ואין השבועה חל רק כשיגיע יום טוב, וכשיגיע יום טוב שוב הוי השבועה לבטל המצוה, דהא אין זמן ורגע שיחול השבועה על מתונתא, וכמו בשבועה שיאכל נבלות וכשרות וכנ"ל.

[עיין בחיבורי שערי חיים שו"ת מהרא"ל סימן ח' אות ח', ובהגהות שם, ועיין בדורש לציון דרוש ח' בד"ה ובהכי שכתב נמי דאיסור לאו חל על עשה משום איסור מוסיף, דהיינו איסור חמור, וכמו שכתבו השואל ומשיב והבית יצחק, דזה תלוי אי לא תעשה חמור מעשה, ועיין בשו"ת שיבת ציון סימן ב', וביותר קשה קושיא זו לפי מה שכתבתי לקמן באות ל"ב, דהריב"א על כרחיך סבירא ליה כדעת הרא"ש והבית יוסף בספר הליכות עולם דלא תעשה חמור מעשה, ואם כן ממילא סבירא ליה דלא תעשה חל על עשה, ושוב שפיר גם ביום טוב הוי כולל, דמיגו דחל על שאינו מתונתא, דלא הוי רק עשה, חל נמי על מתונתא].

ומעתה שפיר לא הוי מצו להקשות דליתני באומר שבועה שלא אחרוש ביום טוב במתונתא ובאינו מתונתא, דזה אינו, דהא הך שבועה ליתא בהן, ולא קשה רק דאמאי לא תני שבועה שלא אחרוש בחול וביום טוב דאיתא בהן וכנ"ל, ועל זה שפיר משני דמידי דאיתא בשאלה לא קאמר, דהא הך שבועה שפיר איתא בשאלה, דיכול לשאול על מה שנשבע שלא יחרוש בחול, וממילא יהיה ניתר גם מה שנשבע על יום טוב וכנ"ל.

Cong. Zera Kodesh
Shendishov

קהל זרע קודש
ד'שענדישוב

1450-East 4th street • Brooklyn, N.Y. 11230

Tel: 1-718-534-2485 • Fax: 1-347-436-7340

זמני חג השבועות

- בחצרות קדשינו - שנת תשע"ו לפ"ק -

בעזרת ה' יתברך

▪ שבת קודש במדבר | ערב שבועות

מנחה ערש"ק בשעה 8:30
שלחן הטהור בשעה 11:30
שחרית בשעה 10:00
מנחה בשעה 2:15
עריכת השולחן בשעה 2:45
שלחן הפירות בשעה 4:30

▪ חג השבועות | מוצש"ק - יום א'

מעריב מוצש"ק ליל א' דיו"ט בשעה 9:40
שלחן הטהור בערך בשעה 2:00AM

עלות השחר 4:19

שחרית בשעה 10:15
קידושא רבה בשעה 2:45
מנחה בשעה 3:10
עריכת השולחן בשעה 3:30

▪ יום ב' | יום ב' נשא

מעריב ליל ב' דיו"ט בשעה 9:40
שלחן הטהור בשעה 11:45
שחרית (יזכור) בשעה 10:00
עריכת השולחן בשעה 3:15
מנחה ונעילת החג 9:00
זמן מוצאי יו"ט בשעה 9:40

בברכת שמחת יום טוב

"מבשר טוב טעלעפאון סיסטעם"
שע"י איחוד חסידי שענדישוב

פקודי ה' ישרים משמחי לב

שמחים אנו להודיע שעלה בידינו לסדר "דברי קודש בעניני דיומא"

לכבוד חג השבועות הבעל"ט

שם אפשר לשמוע כל הדברי קודש שהשמיע כ"ק מרן רבינו שליט"א בעניני החג

1 - 9

ואתה בנים שירו למלך

כמו כן סידרנו מחדש הניגונים אפטיילונג

ואפשר לשמוע ניגוני חג השבועות

מסודר ברוב פאר והדר

4 - 3 - 7

845-414-1599 \ 718-838-1599